

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 242/2024-10

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Vladimírom Šárnikom, advokátom, Rožňavská 2, Bratislava, proti rozsudku Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Svk/56/2022 zo 14. decembra 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. apríla 2024 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) označeným rozsudkom najvyššieho správneho súdu. Napadnutý rozsudok sťažovateľ navrhuje zrušiť.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ si na Okresnom úrade Bratislava, odbore pozemkovom a lesnom (ďalej len „okresný úrad“) uplatnil reštitučný nárok podľa zákona č. 503/2003 Z. z. o navrátení vlastníctva k pozemkom a o zmene a doplnení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 180/1995 Z. z. o niektorých opatreniach na usporiadanie vlastníctva k pozemkom v znení neskorších predpisov (ďalej len „reštitučný zákon“). Žiadosť sťažovateľ odôvodnil tým, že dotknuté nehnuteľnosti boli vyvlastnené bez náhrady [§ 3 ods. 1 písm. m) reštitučného zákona], že vyvlastnené nehnuteľnosti neslúžia na účel, pre ktoré boli vyvlastnené [§ 3 ods. 1 písm. l) reštitučného zákona], a že pri vyvlastnení došlo k diskriminácii na základe majetkového postavenia [§ 3 ods. 1 písm. p) reštitučného zákona].

3. Okresný úrad rozhodnutím č. 4679/2004, zn.: R1/245/13/441/13/MBE z 11. októbra 2013 (ďalej len „rozhodnutie okresného úradu“) uplatnený reštitučný nárok sťažovateľa zamietol z dôvodu nesplnenia zákonných podmienok. Rozhodnutie okresný úrad odôvodnil tým, že vyvlastnenie bolo uskutočnené za náhradu, ktorá bola zložená na depozitný účet a napokon aj vyplatená. Rozvrhového

konania sa pôvodní vlastníci (okrem jednej, v tom čase už zomrelej pôvodnej vlastníčky) zúčastnili a predniesli na ňom svoj návrh na rozvrh náhrady. Okrem toho uviedol, že neboli zistené okolnosti, ktoré by preukazovali diskrimináciu na základe majetkového postavenia pôvodných vlastníkov. Náhrada bola vyplatená podľa podmienok v tom čase platných a účinných predpisov, hoci v konkrétnom prípade bola stanovená minimálna možná sadzba. Vzhľadom na to, že na vyvlastnených nehnuteľnostiach sa v súčasnosti nachádzajú sídliská, nehnuteľnosti tak slúžia na účel, pre ktorý boli vyvlastnené.

4. Na Krajskom súde v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sa sťažovateľ domáhal správnu žalobou preskúmania zákonnosti rozhodnutia okresného úradu. Krajský súd rozsudkom č. k. 12Sp/10/2014-44 z 25. augusta 2020 potvrdil rozhodnutie okresného úradu. Správny súd preskúmal rozhodnutie okresného úradu aj prislúchajúci spisový materiál a konštatoval, že uplatnený nárok sťažovateľa bol posúdený správne. V tejto súvislosti uviedol, že z predložených dokladov jednoznačne vyplýva, že náhrada za vyvlastnenie bola poskytnutá a hoci by ju pôvodný vlastník aj neprevzal, ani v takom prípade by nešlo o vyvlastnenie bez náhrady. Tiež bolo v správnom konaní preukázané, že dotknuté pozemky slúžia na účel, pre ktorý boli vyvlastnené. Podľa krajského súdu sa okresný úrad dostatočným spôsobom vysporiadal aj s námietkou sťažovateľa o politickej perzekúcii z dôvodu majetkového postavenia pôvodných vlastníkov.

5. O odvolaní sťažovateľa rozhodol najvyšší správny súd napadnutým rozsudkom tak, že rozsudok krajského súdu potvrdil. Najvyšší správny súd v odôvodnení napadnutého rozsudku vo vzťahu k poskytnutiu náhrady za vyvlastnené pozemky uviedol, že náhrada v sume 2 869 Kčs bola zložená na depozitný účet a 29. novembra 1962 bola vyplatená jednému z pôvodných vlastníkov. Ostatní pôvodní vlastníci boli o tejto skutočnosti oboznámení 14. januára 1963.

6. V tejto súvislosti najvyšší správny súd uzavrel, že konštatovanie sťažovateľa, že pôvodný vlastník náhradu za pozemky neprevzal, nepostačuje na preukázanie záveru, že vyvlastnenie sa uskutočnilo bez náhrady [§ 3 ods. 1 písm. m) reštitučného zákona]. V tejto súvislosti poukázal na relevantnú judikatúru, podľa ktorej ak došlo k zloženiu náhrady na depozitný účet, nejde o vyvlastnenie bez náhrady, a to aj v prípade, že si ju pôvodný vlastník neprevezme.

7. Námietku diskriminácie pri vyvlastnení na základe majetkových pomerov najvyšší správny súd nepovažoval za dôvodnú. Vo vzťahu k nej uviedol, že pôvodní vlastníci boli vlastníckmi ďalších nehnuteľností, ktoré neboli predmetom vyvlastňovacieho konania, a preto bola za vyvlastnené pozemky priznaná náhrada na spodnej hranici. Okolnosti určenia výšky náhrady boli predmetom aj odvolacieho konania v čase vyvlastňovania, pričom vtedajší odvolací orgán potvrdil správnosť výšky náhrady 0,20 Kčs za 1 m² (rozmedzie bolo 0,20 Kčs – 0,40 Kčs, pozn.).

8. Sťažovateľom uvedené dôvody určenia výšky náhrady za vyvlastnenie podľa najvyššieho správneho súdu nespĺňajú zákonné znaky politickej perzekúcie z dôvodu príslušnosti k určitej špecifickej majetkovej vrstve.

9. Napokon odvolací súd posúdil časť rozhodnutia, ktorou bolo odôvodnené nesplnenie podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. l) reštitučného zákona (účel vyvlastnenia, pozn.). Podľa rozhodnutia odboru pre výstavbu pri Obvodnom národnom výbore Bratislava-Nivy zn. Výst. 330/332/1962/V-6 z 30. júna 1962 bola účelom vyvlastnenia výstavba sídliska „Pošeň“ a sídliska „Ostredky“. Splnenie

daného účelu najvyšší správny súd považoval za preukázaný na podklade katastrálnych máp, vrátane ortofotosnímkov založených v administratívnom spise.

10. Okrem toho najvyšší správny súd poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/29/2012 z 29. januára 2013, podľa ktorého sídlisko je potrebné chápať ako celok zahŕňajúci nielen obytné objekty či objekty občianskej a technickej vybavenosti, ale aj plochy nachádzajúce sa medzi nimi. Preto aj dotknuté pozemky, na ktorých nie sú postavené žiadne stavby, plnia účel, pre ktorý boli vyvlastnené.

11. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti uvádza, že od počiatku konania tvrdí, že na zloženie náhrady do úschovy neboli splnené podmienky, pričom na túto časť argumentácie okresný úrad ani správne súdy vôbec nereagovali.

12. V súvislosti s vyplatením náhrady pôvodnému vlastníkovi správny orgán nedostatočne zistil skutkový stav, pretože na výdavkovom doklade nie je presná identifikácia osoby, ktorá náhradu prevzala – je tam iba podpis neznámej osoby.

13. Podľa sťažovateľa odôvodnenie určenia výšky náhrady minimálnou sadzbou z dôvodu, že vo vlastníctve pôvodných vlastníkov sú aj iné pozemky, postačuje na záver o politickej perzekúcii z dôvodu majetkovej príslušnosti podľa § 2 ods. 2 písm. b) zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách v znení neskorších predpisov. Sťažovateľ tvrdí, že pokiaľ výška náhrady nie je stanovená iba podľa hodnoty vyvlastňovaného majetku, ale zohľadňuje aj majetkové pomery postihnutého vlastníka, ide o zjavnú diskrimináciu na základe majetkových pomerov.

14. V závere ústavnej sťažnosti sťažovateľ hodnotí napadnutý rozsudok najvyššieho správneho súdu ako formalistický, opomínajúci zmysel a účel reštitučného zákona.

II.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

15. Predmetom ústavnej sťažnosti je námietka o porušení práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 a 2 ústavy) a práva vlastníť majetok (čl. 20 ods. 1 ústavy) napadnutým rozsudkom najvyššieho správneho súdu, ktorým bol *de facto* sťažovateľom uplatnený reštitučný nárok zamietnutý.

16. Ústavný súd konštatuje, že sťažovateľ v priebehu konania pred správnym orgánom, ako i pred správnymi súdmi cyklicky deklaruje svoje presvedčenie o vyvlastnení dotknutých pozemkov bez náhrady, že vyvlastnenie bolo uskutočnené na základe diskriminačných podmienok a že vyvlastnené pozemky neslúžia účelu, pre ktoré boli vyvlastnené.

17. Vzhľadom na podstatu argumentácie sťažovateľa je potrebné tiež pripomenúť, že ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti.

18. Ústavný súd v súvislosti s predbežným prerokovaním ústavnej sťažnosti považuje za potrebné poukázať na svoje ústavné postavenie, z ktorého vyplýva, že vo veciach patriacich do právomocí všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštanciou (napr. III. ÚS 93/2023). Je v právomoci všeobecného súdu vykladať a aplikovať zákony, a pokiaľ tento výklad nie je arbitrárny a je náležite zdôvodnený, ústavný súd nemá príčinu doň zasahovať

(napr. I. ÚS 19/02, IV. ÚS 238/05, II. ÚS 357/06). Ústavný súd touto optikou posudzoval aj sťažovateľom označené zásahy do jeho základných práv a slobôd.

19. Uplatnenie reštitučných predpisov má za cieľ obnoviť oprávneným osobám ich pôvodné vlastnícke vzťahy, prípadne poskytnúť náhradný pozemok alebo finančnú náhradu. K reštitúcii dochádza na základe presne stanoveného dôvodu, ktorým boli menovite uvedené prípady straty vlastníctva majetku (reštitučný titul).

20. Ťažiskom sťažovateľovej argumentácie je nesúhlas s posúdením splnenia podmienok pre priznanie reštitučného nároku.

21. Úlohou ústavného súdu v konkrétnom prípade je posúdiť, či postupom v predmetnom odvolacom konaní a napadnutým rozsudkom najvyšší správny súd poskytol sťažovateľovi adekvátnu ochranu jeho označeným právam, najmä však základnému právu na súdnu ochranu zaručenému čl. 46 ods. 1 ústavy.

22. Bez potreby citovania relevantných pasáží napadnutého rozsudku ústavný súd konštatuje, že najvyšší správny súd v odôvodnení napadnutého rozsudku zrozumiteľným a ústavne udržateľným spôsobom vysvetlil, (i) prečo v danom prípade nešlo o vyvlastnenie bez náhrady, (ii) že pôvodní vlastníci neboli perzekvovaní na základe majetkového postavenia a (iii) že vyvlastnené pozemky jednoznačne plnia účel, pre ktorý boli vyvlastnené.

23. Náhrady za vyvlastnené nehnuteľnosti boli predmetom špeciálnych právnych predpisov. Na základe dokladov predložených archívom pozemkovej knihy bolo zistené, že v čase vyvlastnenia sa pôvodní vlastníci neúspešne domáhali inej výšky náhrady za dotknuté pozemky. Napokon sami v rámci rozvrhového konania navrhli spôsob výplaty.

24. Kľúčovým momentom pre posúdenie reštitučného titulu podľa § 3 ods. 1 písm. m) reštitučného zákona bolo, že náhrada bola zložená na depozitnom účte, čoho dôkazom je úradný záznam o zložení 2 869 Kčs na vyvlastňovací účet č. 101537. Prosté spochybňovanie výdavkového dokladu zo strany sťažovateľa nemôže obstať.

25. Pokiaľ ide o výšku náhrady, ústavný súd v náleze sp. zn. PL. ÚS 37/1995 ustálil, že náhrada za vyvlastnené pozemky môže byť aj nižšia ako trhovú cenu, ale musí zohľadňovať mieru zásahu do vlastníckeho práva.

26. Ústavný súd k tejto otázke dáva do pozornosti tú časť rozhodnutia okresného úradu, z ktorej vyplýva, že správny orgán vyzval sťažovateľa, aby predložil dôkazy, že vyvlastnené pozemky boli nesprávne ocenené alebo že boli ocenené nižšie v porovnaní s inými porovnateľnými pozemkami vyvlastňovanými v tom čase a na tom mieste. Sťažovateľ na túto výzvu okresného súdu nereagoval.

27. Na základe uvedeného preto nie je možné hodnotiť záver o nesplnení podmienky podľa § 3 ods. 1 písm. p) reštitučného zákona za nesprávny či nedostatočne odôvodnený.

28. Rovnako tak vo vzťahu k overeniu, či dotknuté pozemky slúžia účelu, pre ktorý boli vyvlastnené, najvyšší správny súd dostatočne preskúmal vykonané dokazovanie, na podklade ktorého dospel k jednoznačnému záveru, že účel vyvlastnenia je splnený.

29. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho správneho súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozsudku a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným.

Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok (m. m. II. ÚS 465/2017, II. ÚS 103/2019).

30. Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti v odôvodnení napadnutého rozsudku najvyššieho správneho súdu nezistil nič, čo by ho robilo ústavne neakceptovateľným, a teda vyžadujúcim korekciu zo strany ústavného súdu. Preto ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť je potrebné podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. mája 2024

Robert Šorl
predseda senátu